

caveat; ille vero cui multo opus est, magis ad honestatem attendat, quia neque ille nisi temperantiae metas transierit, ad turpitudinem veniet, neque iste nisi prius honestatis oblitus fuerit, in superfluitatem impinget.

CAP. XXI. *Tertio, quomodo comedendum.*

Postremo est observatio in cibo, quomodo quis cibum sumere debeat. Hoc est quam munde et quam temperate. De immunditia comedendi pauca exempla proferre sufficiat, ut dum in quibusdam suis partibus cernitur, facile per similitudinem ubique caveatur. Quidam inter comedendum dum scutellas exonerare volunt, quadrata ferculorum frusta adipem sive saginam superroratam distillantia mensalibus involvunt aut super injiciunt, donec iterum evisceratis interioribus ea quae remanserant, in pristinum locum reponant. Alii bibentes, digitos mediotenus poculis immergunt. Alii unctas manus ad vestimenta sua detergentes, rursus ad cibaria tractanda redeunt. Alii nudis ar-

ticulis coclearis vice olera sua piscantur, ita ut in eodem jure et manus ablutionem et venter refec-tionem quærere videatur. Alii semicorrosas crustas et præmorsas collyridas cibariis iterando infigunt, et reliquias dentium suorum offas facturi in poculis demergunt. Hæc, sicut supra diximus, dicentibus erubescenda fuerant, si a facientibus præsumpta non fuissent. Nunc autem sustineat in audiendo verecundiam, qui noluit in faciendo habere disciplinam. Verumtamen hæc de immunditia indisciplinate manducantium ad exemplum dicta sufficiant. Temperantiam manducandi intelligimus in eo, si tractim homo et non cum nimia festinatione comedat; ubi nos quidem quantum fieri potest modum et mensuram omnes tenere suademus, legem tamen nullam dare præsumimus, quia, sicut jam supra diximus, alius sic et alius sic. Hæc vobis, fratres, de scientia et disciplina interim nos diximus: Bonitatem vero orate ut vobis det Deus. Amen.

SOLILOQUIUM DE ARRHA ANIMÆ.

PROLOGUS

Dilecto fratri G. cæterisque servis Christi Hameris levæ degentibus H. qualiscunque vestræ sanctitatis servus, in una pace ambulare, et ad unam requiem pervenire. Soliloquium dilectionis, quod de Arrha animæ inscriptum est, nisi charitati vestræ, ut discatis ubi vos oporteat verum amorem quærere, et quemadmodum debeatis corda vestra spiritualium studio meditationum ad superna gaudia excitare. Hoc ergo, frater charissime, rogo, ut cum cæteris in memoriam mei suscipias, nec quod specialiter tibi mittitur, cæteros excludat, nec quod communiter omnibus datur, muneris prærogativam immi-nuat. Nolo vos hic provocare colore dictaminis, sed quia celare non potui meæ erga vos affectum devotionis. Salutate fratrem B. et fratrem A. et omnes alios, quorum nomina, etsi ego in præsentis sigillatim enumerare non valeo, omnia tamen in libro vitæ conscribi exopto. Valet.

SOLILOQUIUM DE ARRHA ANIMÆ.

Interlocutores sunt homo et anima.

HOMO. Loquar secreto animæ meæ, et amica con-fabulatione exigam ab ea quod scire cupio. Nemo alienus admittetur, sed aperta conscientia soli verba conferemus. Sic enim nec mihi timor erit occulta quærere, nec illi pudor vera respondere.

Dic mihi, quæso, anima mea, quid est quod super omnia diligis? Ego scio, quod vita tua dilectio est et scio quod sine dilectione esse non potes. Sed velim mihi sine verecundia confitearis, quid inter omnia diligendum elegeris? Dicam adhuc, ut manifestius intelligas quid te interrogem. Aspice mundum, et omnia quæ in eo sunt; multas ibi species

C pulchras et illecebrosas invenies, quæ humanos affectus illiciunt, et secundum varias utentium delectationes ad fluendum se desideria accendunt. Habet aurum, habent lapides pretiosi fulgorem suum, habet decor carnis speciem, picta tapeta et vestes fucatæ colorem. Infinita sunt talia. Sed hæc cur tibi enumerem? Ecce et tu novisti omnia, vidisti pene singula, experta plurima. Multa jam te vidisse recolis, et adhuc multa vides, in quibus quod dico experiri et comprobare possis. Dic ergo obsecro mihi, quid de his omnibus unicum tibi feceris, quod singulariter amplecti, quo semper perfrui velis?

nim sum, quod aut horum quæ videntur A amas, aut si jam postposuisti universa ud habes quæ præ omnibus his diligas.

Sicut amare non possum quod nunquam de his omnibus quæ videntur, nihil adhuc non potui, et tamen de his omnibus quid nnia amandum sit nondum inveni. Multis n experimentis didici fallacem esse, et fumorem hujus sæculi, quem semper, vel it id quod mihi elegeram perdere, vel cum quod magis placeat, supervenerit, cogor are ; sic adhuc desiderii incerta fluctuo, sine amore esse possum, nec verum amoenio.

Gaudéo quod saltem in amorem tempo- non figeris, sed doleo quod in amore B um nondum requiescis. Infeliciores es, si o patriam faceres ; nunc vero, quia in erras, ad viam revocanda es. De exilio paceres, si in ista vita transitoria æternum i habere velles. Nunc vero in exilio erras, m traheris per concupiscentiam tempora- norem non invenis æternorum. Sed malutis principium tibi esse potest, quod i tuum didicisti mutare in melius, quia sic i temporalium amore avelli poteris, si ma- pulchritudo ostensa fuerit, quam gratius aris.

Quomodo potest demonstrari, quod vi- i potest? quod autem videri non potest, lo potest diligi? Certe si in rebus tempo- et quæ videri possunt, verus et perma- C nor non est, amari autem non potest, on potest videri, æterna miseria semper vi- sequitur, si semper permanens amor non ur. Nemo enim sine amore esse beatus po- ia vel in hoc solo miserum esse constat, on diligit id quod est. Imo vero quis illum o beatum, sed vel hominem diceret, qui tatis oblitus, et societatis pacem respuens, i quadam et misera dilectione se solum ? Necesse est igitur, ut aut eorum quæ r amorem approbes, aut si hunc tollis, e salubrius atque jucundius amentur, de- es.

Si temporalia ista et visibilia idcirco amari existimas, quia illis quemdam sui generis D n inesse conspicaris, cur teipsam potius non quæ specie tua omnino visibilium decorem britudinem vincis? O si teipsam aspiceres! iem tuam videres, agnosceres certe quanta nsione digna fueras, cum aliquid extra te tuo dignum existimabas!

Oculus cuncta videt, seipsum non videt, mine, quo reliqua cernimus, ipsam, in qua a est lumen, faciem nostram non videmus. indiciis discunt homines facies suas, et spe- ultus sui audiendo sæpius quam videndo con- nt, nisi forte quoddam alterius generis spe- afferas, in quo faciem cordis mei cognoscam am, quasi et illum non rectissime insipient-

tem quisque diceret, qui ad pascendum amorem suum similitudinem vultus sui jugiter in speculo consideraret. Ego igitur quia faciem meam et speciem vultus mei qualis sit, contemplari nequeo, facilius in ea, quæ foris admiranda videntur, affectum dilectionis meæ extendo. Præsertim quia amor nunquam solitarius esse patitur, et in hoc ipso jam quodammodo amor esse, si desint in alterum parilitatis consortem vim delectionis non diffundit.

HOMO. Non est solitarius, cum quo est Deus, nec idcirco vis dilectionis exstinguitur, si a rebus abjectis et vilibus appetitus ejus cohibeatur. Hic magis sibi injuriam facit, qui vel inhonesta vel certe ea, quæ amore suo digna non sunt, in societatem dilectionis admittit. Primum igitur necesse est, ut quisque semetipsum consideret, et cum cognoverit dignitatem suam (ne injuriam faciam amori suo) abjectiora se non amet. Nam et ea, quæ per se considerata, pulchra sunt, pulchrioribus comparata vilescunt. Et sicut ineptum est deformia pulchris conjungere, sic omnino indecens est ea, quæ non habent nisi infnam quamdam et imaginariam pulchritudinem, pulchritudinis cœquare. Non vis habere anima amorem solitariam, noli tamen habere prostitutum. Quæris unicum, quære et unice electum. Scis quod amor ignis est, et ignis quidem fomentum quærit ut ardeat. Sed cave ne id injicias, quod fumum potius aut fetorem ministrat. Ea vis amoris est, ut talem esse necesse sit, quale illud est quod amas, et qui per affectum conjungeris, in ipsius similitudinem ipsa quodammodo dilectionis societate transformaris. Tuam igitur anima pulchritudinem attende, et intelliges qualem debeas pulchritudinem diligere. Non est tibi invisibilis facies tua. Oculus tuus nihil bene videt, si seipsum non videat. Nam cum ad seipsum contemplandum bene perspicuus est, nulla eum foris peregrina similitudo, vel adumbrata veritatis imaginatio fallere potest. Quod si forte interna illa tua visio per negligentiam obscurata est, et temetipsam ut decet et expedit contemplari non sufficis, cur saltem quid de te existimare debeas, ex judicio alieno non perpendis? Sponsum habes, sed nescis. Pulcherrimus est omnium, sed faciem ejus non vidisti. Ille te vidit, quia nisi te vidisset, non te diligeret. Noluit adhuc seipsum tibi præsentare, sed munera misit, arrham dedit, pignus amoris, signum dilectionis. Si cognoscere illum posses, si speciem illius videres, non amplius de tua pulchritudine ambigeres. Scires enim quod tam pulcher, tam formosus, tam elegans, tam unicus in tuo aspectu captus non esset, si eum singularis decor et ultra cæteros admirandus non traheret. Quid igitur ages? Nunc videre illum non potes, quia absens est. Et ideo non times, neque erubescis illi injuriam facere, quod singularem ejus amorem contemnis, neque alienæ libidini turpiter et impudice prostituis. Noli sic facere. Si adhuc scire non potes qualis ille sit, qui te diligit, considera saltem arrham, quam dedit;

fortassis in ipso munere ejus, quod penes te est, poteris agnoscere quo affectu illum diligere, quo studio et diligentia te illi debeas conservare. In signis et arrha ejus, nobile donum ejus, quia nec magnum decuit ut parva daret, nec pro parvo sapiens magna dedisset. Magnum ergo est quod tibi dedit, sed majus est quod in te diligit. Magnum ergo est quod dedit. Quid dedit tibi anima sponsus tuus? Exspectas fortassis, et nescis quid dicturus sim. Cogitas a quo quid magni acceperis, nec invenis te aliquid tale habere aut accepisse, unde gloriari possis. Dicam igitur tibi, ut scias quid dedit sponsus tuus. Respice universum mundum istum, et considera si aliquid in eo sit, quod tibi non serviat. Omnis natura ad hunc finem cursum suum dirigit, ut obsequiis tuis famuletur, et utilitati deserviat, tisque oblectamentis pariter et necessitatibus secundum affluentiam indeficientem occurrat. Hoc cœlum, hoc terra, hoc aer, hoc maria, cum iis, quæ in eis sunt, universis, explere non cessant; in hoc circuitus temporum annuis innovationibus, et redivivis partibus antiqua innovans, dilapsa reformans, consumpta restaurans, pastu perpetuo subministrat. Quis ergo putas hoc instituit? quis istud naturæ præcepit ut sic uno consensu tibi serviat? beneficium accipis, et auctorem ejus non agnoscis. Donum in manifesto est, largitor occultus. Et tamen ipsa te ratio dubitare non sinit hoc tuum non esse debitum, sed beneficium alienum. Quicumque ergo ille est, multum tibi contulit, qui hoc totum et tantum tibi dedit multum diligendus est, qui tantum dare potuit et qui tantum dare voluit, multum dilexit. Tantum ergo diligens, et tantum diligendus dono suo demonstratur, ut quam stultum est amorem tam potentis non ultro concupiscere, tam impium sit atque perversum tam diligentem non redamare. Vide ergo, o anima imprudens et temeraria, vide quid agis, cum in hoc mundo amari et amare concupiscis. Totus tibi mundus subjectus est, et tu non dice totum mundum, sed nescio quid vix aliquam mundi portiunculam, quod nec specie pulchra, nec utilitate necessaria, nec quantitate magna, nec bonitate optima antecedit, in societatem tui amoris admittere non aspernaris. Certe si hæc diligis, ut subjecta dilige, ut famulantia dilige, ut dona dilige, ut arrham sponsi, ut munera amici, ut beneficia Domini. Sic tamen, ut semper memineris quid illi debeat, nec ista pro illo, nec ista cum illo, sed ista propter illum, et per ista illum, et supra ista illum dilige. Cave, o anima, ne (quod absit!) non sponsa, sed meretrix dicaris, si munera dantis plus quam amantis affectum diligis. Majorem charitati ejus injuriam facis, si et dona illius accipis, et tamen vicissitudinem dilectionis non rependis. Aut dona illius (si potes) repue, vel si dona illius respuere non potes, vicissitudinem dilectionis repende. Dilige illum, dilige te propter illum, dilige dona illius propter illum. Dilige illum ut fruaris illo, dilige te quod diligeris ab illo. Dilige in donis illius, quod

A data sunt ab illo. Illum tibi, et te illi dilige illius ab illo tibi, propter te. Hæc pura et electio est, nihil habens sordidum, nihil an nihil transitorium, decora castitate, jucundæ dine, stabili æternitate.

B ANIMA. Verba tua inflammaverunt me, et ardorem, et æstuo intus. Quamvis enim n viderim hunc, quem tam amabilem esse ipsa me tamen (fateor) sermonis tui dulces exhortationis suavitate ad amorem ejus ac Cogor siquidem rationibus tuis illum super diligere, a quo me video omnia in pignus donis accepisse. Verumtamen adhuc unum su quod apud me valde felicitatem hujus amminuat, nisi illud quoque (sicut cætera) mai consolationis eostergat.

HOMO. Fiducialiter tibi promitto in hoc nihil esse, quod jure displicere debeat, et ne magis videar credulitatem tuam fallere, veritati testimonium perhibere, volo ut mil te movet aperias, ut meis iterum rationibus mata amplius in ejus desiderio convalescas.

C ANIMA. Meminisse te volo, sed nec oblitustimo, quod paulo ante (cum tu probabilen nestum amorem commendares) dixeris non unicum, sed et unice electum esse deberem, id est in solum dilecto et solum dil constitutum, eo quod perfecto laudabilis non sit, si vel alter cum solo diligitur, summe diligendus non est, solus amatu igitur ego unice electum et unice dilectum Sed hanc hujus dilectionis meæ injuriam quod solum diligens sola non amor. Nam dilectionis ejus arrham, quam mihi objicis sint, vel certe quales, cum quibus hæc mih munis est, tu ipse agnoscis. Quo igitur de i gio singularis amoris potero gloriari, qu quod tam magnum asseris, non dicam cur tialibus, sed et cum ipsis bestiis commune a Quid mihi lux solis amplius confert, quam bus et vermibus terræ? Omnia similiter omnia spirant, idem pastus, idem potus on quid hoc tam magnum? quid hoc tam lare? vides certe quale est. Non itaqu congrue singulariter diligendum probas, et ipsum quoque vel in aliquo singulariter se demonstras. Magna quidem fateor hæc i gulari amore digna forent, si singularite fuissent.

D HOMO. Non mihi displicere potest hæc dil tua, quia in hoc patet, quod perfecte amore i ras, quoniam causam perfecti amoris tam c ter investigas. Gratanter igitur hoc tecum rendum suscipio, ut et tam optimi amorem t pro qua causaris, injuria defendam, et si ne qua ab illius dilectione suspicione vacill integrum restituam. Tria quædam sunt, in id quod te movet, invenias. Discerne quæ sponso tuo accepisti; alia enim communitè specialiter, alia singulariter data sunt. Co niter data sunt, quæ omnibus propter te

unt. Specialiter data sunt, quæ multis nec v
n omnibus propter te tecum sunt concessa.
ulariter data sunt, quæ tibi soli sunt data.

igitur, nunquid ideo minus te diligit, quia
lam dona sua tecum simul omnibus concessit?
quid felicior te fecisset, si tibi soli mun-
dedisset? Ecce non sunt creati homines
r terram, non sunt bestię, sola divitias mundi
des, ubi igitur illa grata et utilis societas hu-
e conversationis? ubi solatia, ubi oblecta-
a, quibus nunc frueris? vide igitur quia et in
nultum tibi contulit, quod hæc ad solamen
tecum creavit. Si mundus iste, et hæc omnia
erviunt, quomodo etiam omnia ab obsequium
facta non sunt? Nunquid paterfamilias
panem suum comedit? nunquid solus po-
soosum bibit? nunquid solus vestimentis suis
tur? nunquid solus calefit igne suo? nun-
solus habitat in domo sua? Totum tamen
immerito ejus dicitur, quidquid habent ii, qui
d per dilectionem, vel per subjectionem
lantur. Sive igitur illa, quæ tibi serviunt,
illa, quæ tibi servantibus necessaria sunt,
a tibi data sunt, omnia tibi obsequium im-
unt.

MA. Quod me movebat, præcidisti potius
radicasti. Ego namque hoc querebar, quod
diligens unice dilecta non sum, quia pignus
is mei aliis æque video esse concessum. Tuæ
rationes hoc persuaserunt, ut illa quoque
ulariter mihi donata crederem, quæ in usum
entium mihi communiter data viderem. In
e convenienter satis, sed non sufficienter de
quod me movebat, locutum esse confiteor;
enim doceor omnia, quibus vita irrationalium
ur, meæ potius ditioni esse assignanda, pro-
a quod illa quoque, quæ iis aluntur, in usum
n sunt deputata. Privilegium tamen singu-
amoris exinde non astruitur, quia hæc non
nibi, sed cunctis similiter hominibus, multis
amplius subjecta esse noscuntur. In iis ergo
bus, quæ communiter usui hominum con-
sunt, et si quidem non juste amplius aliquid
vindicent, errant qui suæ ditioni quidquam
ulariter ascribunt. Est igitur specialis quidam
Creatoris ad homines, in quo quidem ipsi
ines aliis creaturis, non autem ad invicem,
lius gloriari habent. Nam quod in asser-
m singularis amoris dicis, etiam mihi inter
ra donatam esse societatem hominum, cum
mea illis, quam illorum mihi concessa sint,
ego in hoc singulare reperire possum. In qua
tate non solum me lædit amissa gloria
ularitatis, sed et vilitas participationis. Quot
increduli, quot scelesti, quot impuri sunt,
in hac societate similiter gloriari pos-
?

MO. Non te conturbare debet, quod in usu
m temporalium eadem bonis et malis est par-
atio, nec idcirco eos similiter a Deo amari exi-
es, quia his omnibus tecum similiter commu-

nicare vides. Nam sicut bestię non propter se, sed
propter hominem creatę sunt, ita mali homines
non propter se, sed propter bonos vivunt. Et sicut
vita eorum utilitati bonorum deservit, sic omne,
quo vita illorum alitur, dubium non est quin addi-
tionem bonorum referendum sit. Idcirco autem
mali inter bonos vivere permittuntur, ut societas
illorum, bonorum vitam exercent, quos et felicitate
sua admonent potiora his, et quæ mali communi-
care non possunt, bona quærere, et iniquitate sua
cogunt arctius virtutem amare. Postremo, ut dum
illos divina gratia destitutos vident per quælibet
abrupta vitiorum ruere, discant, quantas pro sua
salute debeant Creatori gratias referre. Ratio si-
quidem divinę dispensationis ad nostrę salutis
augmentum et glorificationis documentum hoc
exigebat, ut sicut in vita bestiarum dicimus sum-
mam felicitatem non esse his uti, ita quoque in
vita malorum hominum discamus nec esse sum-
mam felicitatem istis dominari. Similiter igitur
bonis ac malis ista concedit debuerunt, quia aliter
boni potiora sibi servari non crederent, nisi ista
tam bonis quam malis communia esse viderent.
Nihil igitur amplius de societate felicitate malo-
rum conqueraris, nec ideo in privilegium singu-
laris amoris tecum ascribendos putes, quia eos
in usu et dominio rerum transeuntium socios ha-
bes, quia etiam in hoc, sicut jam diximus, saluti
tuę proficiunt, quod istis tecum non tantum uti,
sed et dominari possunt. Quid autem de socie-
tate bonorum dicam? Nam hoc solum, nunc
restat, ut consideres utramne idcirco de singulari
amore sponse tui gloriari non possis, quod ab
eo non sine societate bonorum diligaris. Quapro-
pter reminisci te volo illius (quam superius in
assertionem attuli) sententię, quam tunc quidem
quasi minus congruam ad id, de quo illic age-
batur atque igitur comprobandum, judicasti. Re-
plico igitur nunc eam, ut diligentius coram te
discutiam; utrumne aliquid nobis ad id quod
demonstrare nitimur confirmandum, ejus veritas
astipuletur. Dixi enim eam societatem hominum
dono tibi Creatoris esse concessam, ut inde sola-
men vivendi capias, ne quadam solitaria et inerti
vita destituta contabescas. Sicut igitur vita malo-
rum tibi est exercitium, sic solamen est vita
bonorum, qui certe tales sunt, quos nec felici-
tatis, tuę participes, nec amoris tui spernari
debes habere consortes. Nam si vere bono diligis,
quidquid illis beneficii impenditur, inde charitas,
quæ in te est, non quasi de alieno, sed quasi de
proprio gratulatur. Licet igitur beatum esset,
isto amore te vel solam perfrui, multo tamen bea-
tius est in ipso cum multorum bonorum congra-
tulatione delectari, quia cum in eos etiam, qui
comparticipant, affectus dilectionis expanditur,
charitatis gaudium et suavitatis ampliatur. Spiri-
tualis namque amor tunc melius cuique fit singu-
laris, quando omnibus est communis. Nec parti-
cipatione plurium minuitur, cujus fructus unus
et idem totus in singulis reperitur. Nihil igitur

privilegio singularis amoris tui societas bonorum præscribit, quia sponsus tuus in omnibus diligit te, quos diligit propter te, ac per hoc etiam singulariter diligit te, quia nihil diligit sine te. Non autem timeas animum illius in amorem plurium quasi per affectum distrahi, et idcirco minorem esse ad singulos, quod partitus quodammodo et divisus videatur in cunctos. Sic singulis adest quasi omnibus, quia nec alium nec majorem dilectionis affectum singulis impenderet, si absque cunctorum participatione singulos amaret. Ergo omnes unum unice diligant, ut omnes ab uno unice diligantur, quia nec alius præter unum unice ab omnibus diligendus est, nec alius præter unum unice omnes diligere potest. Omnes autem in uno se quasi unum diligant, et unius dilectione unum fiant. Iste amor unicus est non tamen privatus, solus nec tamen solitarius, participatus nec divisus communis et singularis, cunctorum singulus et singulorum totus, nec participatione decrescens, nec usu deficiens, nec tempore veterascens, antiquus et novus, affectu desiderabilis, experientia dulcis, fructu æternus, judicunditate plenus, reficiens et satians, nec unquam fastidium generans.

ANIMA. — Satis jucundæ mihi sunt assertiones tuæ, et fateor quoniam inde jam incipio ardentius hujus amorem appetere, unde prius cœperam eum amplius fastidire. Sane unum adhuc superest desiderio meo quod si per te adipisci potero, satis per omnia mihi factum esse non dubitabo. Hoc autem est, si quomodo demonstrari possit qualiter iste sponsus caritatis singulis quos diligit quasi omnibus affectu et effectu adsit. Et de affectu quidem dubitare non potero, si hoc in effectu verum esse cognosco.

HOMO. O anima mea, si tantopere in incepto persistis, nec tibi satisfactum esse judicas, si non prorsus singulare beneficium sponsi tui impensum agnoscas, etiam in hoc tuæ petitioni libenter annuo, quoniam hanc tuam instantiam ex devotione potius nasci, quam ex importunitate cognosco. Nam in hoc quoque providit tibi optimus amator tuus, ne nihil esset in quo singulariter de ipso gloriari possis sed sicut communia et specialia dedit, sic et singularia tribuit. Communia quidem sunt ea, quæ in usum universorum veniunt, sicut est lux solis, spiramen aeris. Specialia vero, ut ea, quæ non omnibus, sed quasi quidam societati concessa sunt, sicut est fides, sapientia, disciplina. Singularia autem ut ea, quæ unicuique propria impertita sunt, sicut *Petro principatus in apostolis, Paulo apostolatus in gentibus, Joanni privilegium amoris*. Considera ergo anima mea, quæ communia cum omnibus, quæ specialia cum aliquibus, quæ singularia solia acceperis. In omnibus iis te dilexit, quæ vel communiter tecum omnibus, vel specialiter quibusdam, vel singulariter tibi soli tribuit. Cum iis rursus omnibus te dilexit, quibus te participatione doni sui sociavit. Præ omnibus iis te dilexit, quibus te singularis gratiæ dono prætulit. In omni creatura dilecta est, cum omnibus

A bonis dilecta es, præ omnibus malis dilecta es. Et ne parum tibi videatur, quod præ omnibus malis dilecta es, quanti boni sunt, qui minus te acceperunt? Sed quia pro desiderio singularis amoris ad ea potius, quæ singulariter data sunt niti te video, quamvis multa adhuc dici possent de iis in quibus et cum quibus dilecta es, hoc quod jam dictum est sufficere volo. Nolo tamen, ut parum existimes vel in tantis, vel cum talibus te esse dilectam, ubi et bonos omnes habeas socios, malos vero, ut quæ condita sunt universa, subjectos. Vidisti igitur, o anima mea, quanta sunt in quibus dilecta es, vidisti quales sunt cum quibus dilecta es, nunc præ quibus dilecta sis considera, quantum potest. Tibi loquor, anima mea, tu nosti quid acceperis, et necesse habes adhuc melius nosse, ne incipias vel de iis quæ non accepisti præsumere, vel de iis quæ accepisti gratias non referre. Utinam recolere possim ea quomodo tibi expedit, et quomodo illi placet, qui tibi hæc dedit! Nam et ipse idcirco hæc tibi dedit, ut tu semper ea in memoria habeas, et nunquam ab ejus amore oblivione tepescas. Primum cogita anima mea, quod aliquando non fueris, et ut esse inciperes, hoc ejus dono acceperis. Donum ergo ejus erat, ut fieres. Sed nunquid tu ei aliquid dederas priusquam fieres, quod tibi hoc ab eo redderetur ut fieres? Nihil prorsus, nihil tu dederas, nihil dedisse poteris priusquam fieres, sed gratis accepisti ab eo ut fieres. Cui ergo prælata est in eo quod facta es? Quis minus accipere potuit, quam qui ut fieret accepit? Et tamen nisi hoc esset aliquid accipere; non poterat qui non erat incipere, et nisi esse quam non esse melius esset, nihil ille qui est eo, qui non est, amplius accepisset. Quare ergo, Deus meus, fecisti me, nisi quia esse magis quam non esse voluisti me? Et plus dilexisti me omnibus iis qui accipere non meruerunt illud a te. Cum ergo, Deus meus, esse mihi dedisti bonum et magnum, bonum et pulchrum bonum tuum mihi dedisti, et me (cum hoc mihi dares) prætulisti omnibus quibus hoc tantum bonum tuum dare noluisti. O anima mea, nunquid aliquid dicimus, cum hoc Deo nostro dicimus? Deo nostro a quo facti sumus, facti qui non fuimus, et ab omnibus qui facti non sunt amplius, accepimus. Sic prorsus, sic aliquid dicimus, et multum dicimus cum hoc dicimus, et hoc semper dicere debemus, ne unquam obliviscamur eum a quo tantum bonum accepimus. Qui utique si nihil amplius dedisset, pro eo ipso tamen semper a nobis laudandus et diligendus esset. Nunc autem amplius dedit, quia dedit non solum esse, sed pulchrum esse, formosum esse, quod tantum superat nihil per existentiam, tantum antecedit aliquid per formam, in quo multum placet id quod est, et amplius id quod tale est. In quo, anima mea, omnibus te prælata aspice, quos tale et tam excellens existendi bonum vides non accepisse. Sed nec hic terminari potuit munificentia largitoris optimi. Adhuc aliquid plus dedit, et magis nos ad similitudinem suam traxit; voluit ad se trahere per similitudinem

ad se traherat per dilectionem. Dedit ergo esse. et pulchrum esse; dedit et vivere, ut illam et iis quæ non sunt per essentiam, et hæc inordinata aut incomposita sunt, per formam et quæ inanimata, per vitam. Magno debito data es anima mea, multum accepisti, et nihil abuisti. Et pro iis omnibus non habes quid retribuas, nisi tantum ut diligas. Nam quod per dilectionem datum est, nec melius nec decentius recipi potest. Accepisti hoc totum per dilectionem. Poterat enim etiam aliis creaturis suis dedisse vitam, sed tuus in hoc dono dilexit te. Nec ideo plus dilexit te, quoniam plus diligendum invenit in te, sed gratia gratuito plus dilexit te, talem fecit te ut tuum merito plus diligat te.

A. Quanto plus audio, tanto plus audire cupisco, perge, queso, et quæ sequuntur responde.

B. Post esse, et post pulchrum esse, post videtur datum est et sentire, datum est et vivere, et per eandem dilectionem datum est, nisi præcessisset, nihil a largiente datum, nisi indigente acceptum fuisset. Quam sublimiter quam decora facta es, anima mea. Quid te ornatus tantus ac talis voluit, nisi quia tu ipse, qui te induit, sponsam suo thalamo decoravit? Novit ad quod opus te conderet, non alius ornatus illud opus deceret, et ideo dedit decuit, et quod tantum decuit, ut et ipse diceret hoc, qui dedit. Sensibus foris decoravit, sapientia illustravit. Sensus dans quasi exteriori, sapientiam quasi interiorem habitum. Sensit quasi quasdam gemmas fulgentes appendens exteriori, sapientiam quasi naturali pulchritudine interiori vultus tui decorans intus. Ecce ornatus omnium gemmarum vincit pulchritudinem, et decorem tuum omnes formas superat decorem omnino esse decebat, quæ ad cælestis thalamum introducenda fuerat. Quantum decorata es, et præ quantis dilecta es, quando talis facta es! Quam singulare donum, quam non omnino concessum, non nisi dilectis et diligendis retribuentibus! Multum gloriari poteras, et multum iri debueras, ne tale donum perderes, ne tamentum fœdares, ne tantum decorem corrumperes, ne eo amisso vel immunito amplius vilior fieres, quam eo non accepto vel non permissa fuisses, ne te cum damno amissæ pulchritudinis simul torqueret confusio fœditatis, et a vilior fieres quam si recepta non fuisses. Ergo custodiendum et illud cavendum fuerat, si custoditum persisteret, et illud cautum veniret. Sed vide quid fecisti, anima mea; quidisti sponsum tuum, et cum alienis prostimorem tuum. Corruptisti integritatem tuam, et pulchritudinem tuam, dispersisti ornatum tuum. Tam vilis, et tam turpis, et tam immunda facta es, quasi talis sponsi amplexibus amplius non esses. Oblita es ergo sponsi tui, et pro beneficiis condignas gratias non egisti. Me-

A retrix facta es, et præ nimis fornicationibus tuis laxata sunt ubera tua. Rugosa effecta est frons tua, genæ marcidæ, languentes et stupentes oculi, labia pallore obducta, exsiccata cutis, virtus infracta ipsis quoque amatoribus tuis odiosa.

ANIMA. Sperabam tanta illa præconia ad alium finem tendere, sed ut video ad majorem confusionem mei hæc dixisti, ut eo magis odio dignam ostenderes, quo tantis beneficiis acceptis, et non custoditis magis ingratham comprobasses. Vellem ergo aut factum non esse quod dictum est, aut saltem dictum non esse quod factum est, ut vel oblivio confusionem tegeret, si præsumptio reatum non vitasset.

B **HOMO.** Non ad confusionem tui, sed ad eruditionem dicta sunt, ut magis illi fias obnoxia, qui te et fecit cum non eras, et redemit cum perieras. Nam illud quoque in assertionem amoris illius commemoravi, ut inde occasione sumpta jam nunc tibi narrare incipiam, quantum iste sponsus tuus (qui tam excelsus apparuit cum te conderet) humiliari dignatus est cum te repararet. Illic tam sublimis, hic tam humilis, non tamen hic quam illic minus amabilis, quia nec hic quam illic minus admirabilis. Illic potenter magna tibi contulit, hic misericorditer pro te dira sustinuit. Ut enim te relevaret illuc unde cecideras, ipse descendere dignatus est huc ubi jacebas, et ut tibi juste redderetur quod perdideras, ipse dignatus est pie pati quod tolerabas. Descendit ergo, suscepit, sustinuit, vicit, restauravit, descendit ad mortalem, suscepit mortalitatem, sustinuit passionem, vicit mortem, restauravit hominem; ecce, anima mea, obstupesce tanta mirabilia, tanta beneficia propter te exhibita. Cogita quantum diligat te, qui tanta facere dignatus est propter te. Pulchra facta fueras ejus munere, fœda facta es tua iniquitate. Sed iterum mundata es et formosa facta ejus pietate, operante tamen utrobique charitate. Olim cum non esses, dilexit te ut conderet. Postea cum fœda esses, dilexit te ut pulchram faceret, et ut ostenderet tibi quantum te diligeret, non nisi moriendo a morte te liberare voluit, ut non tantum pietatis impenderet beneficium, verum et charitatis monstraret affectum. Nunc autem tam sincera charitate te diligit, ac si semper cum eo perstitisses, nec exprobat tibi reatum, nec impropere tibi beneficium. Et si deinceps fideliter cum eo perseverare, ipsumque ut decet amare, ac tuum illi amorem incontaminatum conservare volueris, majora prioribus se daturum promittit.

ANIMA. Jam quodam modo amare incipio culpam meam, quia, ut video, non parum mihi malefecisse profuit, quanto ex eo mihi, id quod votis omnibus scire desiderabam luce, clarius innotescit. O felix culpa mea, ad quam diluendam dum ille charitate trahitur, ipsa quoque ejus charitas mihi desideranti, et totis eam præcordiis concupiscenti aperitur. Nunquam tam bene dilectionem ejus agnoscerem, si in tantis periculis eam experta non fuisset. O quam feliciter cecidi, quæ post

lapsum felicior resurrexi. Nulla dilectio major, nullus amor sincerior, nulla charitas sanctio, nullus affectus ardentior; mortuus et pro me innocens, nihil in me, quod amaret inveniens. Quid ergo, Domine, dilexisti in me, et tantum dilexisti ut morereris pro me? Quid tale in me invenisti, pro quo tanta et tam dura sustinere voluisti?

HOMO. O anima mea, argue teipsum coram Domino, quod hucusque tantis beneficiis ejus ingrata fuisti, et miserationes ejus plurimas cognoscere noluisti. Sed ut adhuc melius intelligere possis quantum illi debeas, me reliquia ejus beneficia secundum ceptum ordinem prosequente, volo ut diligenter intendas.

ANIMA. Hoc semper audire desidero, quod mihi tam dulce est, ut idem te incessanter iterare cuperem, non ad alia quoque quæ restant audienda, festinarem.

HOMO. Abieras ergo et perieras, et quia in peccatis tuis venundata eras, venit ille post te ut redimeret te, et tantum dilexit te, ut sanguinis sui pretium appenderet pro te, talique pacto et rediit te de exilio, et redemit de servitio.

ANIMA. Nescivi quod tantum me diligeret Deus, amplius mihi vilis esse non debeo, quæ tantum Deo placui, ut et mori eligeret pro me, ne perderet me.

HOMO. Et quid si cogitare cœperis quot et quales in comparatione tui abjecti sunt, qui hanc, quæ tibi data est, gratiam consequi non potuerunt? Certe audisti ab initio usque ad hanc diem, quam multæ generationes hominum pertransierunt, quæ omnes sine cognitione Dei, et pretio suæ redemptionis in interitum sempiternum dilapsæ sunt. Omnibus illis te redemptor et amator tuus prætulit, quando tibi hanc gratiam largitus est, quam nullus horum percipere meruit. Et quid diceres? Quare putas prælata es illis omnibus? Nunquid tu fortior, nunquid sapientior, nunquid nobilior, nunquid ditior illis omnibus fuisti, quia hanc præ illis omnibus specialem gratiam sortire meruisti? Quot fortes, quot sapientes, quot nobiles, quot divites ibi fuerunt? et tamen universi relictæ et abjectæ perierunt. Tu sola præ omnibus illis assumpta es, et quare in te hoc factum sit, nullam præter gratuitam Salvatoris tui charitatem, causam invenire potest. Elegit ergo et præelegit, te sponsus tuus, amator tuus, Redemptor tuus, Deus tuus. Elegit te in omnibus, et assumpsit te ex omnibus, et amavit te præ omnibus. Nomine suo vocavit te, ut memoriale ejus semper esset apud te, voluit te participem esse in nomine, participem in nominis veritate, quoniam unxit te illo (quo et ipse unctus erat) oleo lætitiæ, ut ab uncto sit unctus, qui a Christo dicitur Christianus.

ANIMA. Multum, fateor, collatum est mihi, sed quæso te, si ut (asseris) ego jam assumpta sum, quid adhuc differor, quoniam ad amplexus sponsi necdum venire possum?

HOMO. Nescis ergo, anima mea, nescis quam fœ-

da prius fuisti, quam polluta, quam deformis et squalida, discissa et dissipata, omni horrore et enormitate plena. Et quomodo tam cito in illum pudoris et castitatis thalamum introduci expetis, nisi prius saltem cura aliqua et studio exulta ad pristinum decorem repareris? Nam hoc est quod nunc exspectaris, hoc est quod iste tuus sponsus adhuc præsentiam suam tibi subtrahit, et necdum in mutuos amplexus et dulcia oscula te admittit quia videlicet nec polluta debet mundum tangere, nec turpem decet pulchrum videre. Cum autem præparata et decenter ornata fueris, tunc demum in illum cœlestis sponsi thalamum sine confusione permansura introibis. Nec te pudebit tunc prisce turpitudinis, cum nihil turpe, nihil pudore dignum habebis. Prius ergo stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere, disciplinam servare, et omnibus tandem in melius commutatis digno sponso dignam sponsam reddere. Aliquid dicere volo, unde te magis cautam efficiam, ne pro eo quod electam te audis, aut elatio tumidam, aut negligentia reddat dissolutam. Nunquam audisti quid rex Assuerus fecit, quando Vasthi reginam propter insolentiam illius repudiavit? factum insigne, exemplum utile, periculum grave. *Abjecta est ergo illa propter superbiam suam, et factum est regis præceptum, ut de omni regno suo congregarentur puellæ speciosæ virgines, et adducerentur ad civitatem Susan, et traderentur in domum seminarum sub manu Egei eunuchi, qui erat præpositus et custos mulierum regiarum, ubique acciperent mundum muliebrem, et cætera ad usum necessaria. Sicque omnibus abundanter secundum regiam ambitionem supplementu excolerentur, et ornarentur. Per sex menses oleo myrtino ungerentur, per alios sex quibusdam pigmentis uterentur, et sic compositæ et ornatæ, de triclinio seminarum ad regis cubiculum transirent, ut quæ ex omnibus magis placuisset, illa pro Vasthi in solio regni sederet (Esther. II).* Vide quam multæ electæ sunt, ut una eligeretur, illa scilicet quæ oculis regis formosior et ornatio cæteris videretur. Ministri regis multas eligant ad cultum. Rex ipse unam eligit ad thalamum. Prima electio multarum facta est, secundum regis præceptionem, secunda electio unius facta est, secundum regis voluntatem. Consideremus ergo si forte exemplum hoc præsentis (de quo agimus) negotio valeat adaptari. Rex, summi regis Filius, venit in hunc mundum (quem ipse creaverat) desponsare sibi uxorem electam, uxorem unicam, uxorem nuptiis regalibus dignam. Sed quia hunc Judæa humilitatis forma apparentem recipere contempsit, abjecta est. Et missi sunt ministri regis, apostoli videlicet, per totum mundum congregare animas, et adducere ad civitatem regis, id est ad sanctam Ecclesiam, in qua domus est et mansio mulierum regiarum, id est sanctarum animarum, quæ fecundantur et generant non ad servitutem, sed ad regnum filios. Quæ, quia non ex timore, sed cha-

Deo serviunt, quasi in libertatem honorum in partus edunt. Multi ergo vocati intrant per Ecclesiam, et ibi sacramenta Christi quasi unguenta et antidota ad reparationem, ornatum animarum præparata, accipiunt. uia ore veritatis dicitur: *Multi sunt vocati, vero electi* (Matth. xx), non omnes, qui ad cultum sunt admissi, ad regnum sunt eliminati tantum ii qui sic student se per ista are et excolere, ut cum ad regis præsentiam ucti fuerint, tales inveniuntur, quos ipse velit eligere quam reprobare. Vide ergo ubi es, et intelliges quid facere debes. Posuit le sponsus tuus in triclinio, ubi mulieres or- r, varia pigmenta et diversas species dedit, que regios, de mensa sua ministrari tibi præ- quidquid ad sanitatem, quidquid ad refec- a, quidquid ad reparandam speciem, quid- id augendum decorem valere potest, tribuit. ergo, ne ad colendam teipsam negligens sis, novissimo tuo, cum in conspectu sponsi hu- præsentata fueris, indigna (quod absit!) consortio inveniaris. Præpara te sicut decet n Regis, et sponsam Regis cælestis, sponsam i immortalis.

IA. Amaricasti iterum me, et perculisti pa- ion modico. Nam quantum ex verbis tuis gi datur, mutavi propositum, sed non evasi lum. Mutavi propositum, quia ab illo, qui m distrahebat vago instabilique amore, ad n dilectionem conversa sum. Non evasi pe- m, quia, sicut asseris, nisi me omnibus mo- gniam exhibere studiero, ad fructum hujus onis non pertingo. Superest ergo ut nunc iligentius edisseras de hoc triclinio in quo es regis aluntur, et de cibo regio qui eis et de ipsis quoque unguentis quibus un- r, et de cæteris omnibus quæ ad cultum sive m exhibentur. Ipsius enim dilectione pro- iis deinceps studium impendere, sine qui- ie video ad dilectionis affectum non posse aire. Atque utinam ego illa una esse merear, decorem atque ornatum rex laudabit. Quam illa et quanto electis electior, quæ ad hunc studium suum perducet? Quam exiguum mnem laborem reputarem, si ad hunc finem m meum perducere possem. Quæso igitur i pigriteris per singula mihi ediscere, quæ la remedia quibus faciem meam debeam ad decorem reformare, quia vehementer illi e cupio, cujus charitatem erga me tam be- m et amorem tam jucundum agnosco.

o. Sic vere necesse est ut facias. Præcorque, s, qui tibi jam voluntatem hoc faciendi tribuit, etiam perficiendi tribuere velit. Quæris quod alinium, quære etiam quod sit regis cubilum. luas mansiones propone tibi, quia harum tibi leratione opus est. Est ergo triclinium, est cubiculum. In triclinio sponsæ ad nuptias rantur, in cubilo autem nuptiæ celebrantur. ns Ecclesia quasi triclinium est, in qua nunc

A sponsæ Dei ad futuras nuptias præparantur. Cæ- lestis Jerusalem quasi Regis cubiculum est, in qua nuptiæ ipsæ celebrantur. Post tempora autem or- nandi, de triclinio transeunt ad Regis cubiculum, quia post tempora bene operandi veniunt, ut boni operis sui percipiant fructum. Præsens vero Eccle- sia triclinium dicitur propter tres ordines fidelium, conjugatorum, continentium, rectorum vel virgi- num. Videamus deinceps quæ sunt unguenta, et pigmentorum genera, qui cibi, quæ vestimenta ad cultum sponsarum præparata. Neque hoc præter- mittendum est, quod ipse sponsus sicut gratuito primum quodammodo fœdas ac turpes diligit, ita et gratuito eis ad ornatum adminiculum omne im- pendit. Nec quidquam ex se habent, nisi ab illo accipiant unde illi placeant, ut etiam hoc ad dilec- tionem pertinere scias, quod habes unde ornare te possis, quæ utique ex te nihil habes, nisi ab illo acceperis. Primum est fons baptismi hic posi- tus, et lavacrum regenerationis, in quo sordes præteritorum criminum abluis. Deinde chrisma et oleum, in cujus unctione Spiritu sancto liniris. Post hæc delibuta et unctione lætitiæ perfusa ab mensam venis, et percipis ibi alimentum corporis et sanguinis Christi, quo interius saginata atque refecta noxiam illam præteritorum jejuniorum maciem depellis, et pristina plenitudine atque fortitudine reparata rursus quodammodo juvene- scis. Deinde vestimenta honorum operum induis, et fructu eleemosynarum, cum jejuniis et ora- tionibus, cum sacris vigiliis, aliisque operibus, pietatis, quasi quodam vario ornatu decoraris. Ad ultimum sequuntur aromata virtutum, quarum odor suave spirans omnem illum antiquarum sor- dium fetorem fugat, ita ut tibi quodammodo tota mutari, et in aliam transformari videaris, et ma- gis læta, magis alacris, magis sospes efficiaris. Datur etiam tibi speculum sancta Scriptura, ut ibi videas faciem tuam, ne quid minus aut aliter quam decet habeat compositio ornatus tui. Quid ergo dicis anima mea? Scis utrumne adhuc aliquid horum perceperis? Certe in fonte abluta fuisti, certe de mensa Regis eundem cibum comedisti, et eundem potum bibisti. Sed forte iterum polluta es, habes lacrymas, quibus iterum te abluas. Ite- rum unctio emarcuit in te, per bonam et piam de- votionem iterum te ungas. Iterum jejunio diuturno confecta es: iterum lacrymis abluta, et piæ devo- tionis unctione renovata ad refectionem tuam re- deas. Vide quam pia dispensatione tibi ubique con- curritur. Non habuisti et datum est tibi, perdidisti et restauratur tibi, nusquam derelinqueris, ut scias quantum ille te diligat, a quo amarris; non vult te perdere, et ideo tanta patientia expectat, et concedit pie, negligenter toties amissa iterum atque iterum si tu volueris reparare. O quot jam perierunt, qui ista tecum acceperant, sed amissa iterum tecum recipere non meruerunt. Plus ergo omnibus illis dilecta es, quia tibi tam beni- gne amissum sedditur, quod illis perditum tam districto negabatur. Nunquid tidi gratia bene ope-

randi nulla data est? tamen voluntas bona ipso largiente negata non est. Si magna opera facis; misericorditer sublimaris. Si non facis magna opera, fortassis salubriter humiliaris. Melius novit ille quid tibi expediat quam tu, et ob hoc si vis bene de illo sentire, totum, quod ab illo tibi fit, bene fieri intellige. Forte gratiam virtutum non habes, sed dum vitiorum impulsu concuteris, melius in humilitate solidaris. *Suavius refolet Deo humilitas infirma, quam virtus elata.* Nihil ergo dispositioni illius præjudicare audeas, sed semper cum timore et reverentia ora eum, ut quemadmodum ipse novit tibi subveniat. Si qua adhuc in te mala permanserunt, pie diluat, si qua inchoata sunt bona benigne perficiat, et ea te (qua ipse voluerit) via ad se perducatur. Quid tibi amplius dicam? estne aliquid adhuc quod dicere possumus ad ostendam dilectionem? Tibi loquor, anima mea, estne aliquid? Quid dicis? Si tua dicis, aliena non poteris. Si aliena et tua, non tamen omnia. Quis enim omnia dicere potest? et tamen scimus quod omnium origo charitas est. Ecce duo nati sunt, eadem utrisque nobilitas generis, eadem hora natiuitatis. Alter in paupertate relinquitur, alter divitiis sublimatur, et utrumque charitas operatur, quia et hunc paupertate humiliat, et illum abundantia consolatur. Iste debilis est, et ille fortis. Ille tenetur ne malum perficiat, iste roboratur, ut ad bonum opus convalescat; utrumque charitas probat, non reprobatur. Alter per sapientiam illuminatur, alter in simplicitate sui sensus relinquitur. Iste ut seipsum despiciere, ille ut studeat Creatorem suum agnoscere, utrique tamen voluit charitas adesse. Talis est amor Dei erga nos, nec quidquam omnino humana infirmitas tolerat, quod ipse (quantum in sua bonitate est) ad bonum nostrum non disponat.

CONFESSIO.

Confiteor tibi miserationes tuas, Domine Deus meus, quid non dereliquisti me, dulcedo vitæ meæ, et lumen oculorum meorum. *Quid retribuam tibi pro omnibus quæ tribuisti mihi? (Psal. cxv.)* Vis ut diligam te, et quomodo diligam te? quantum diligam te? quis sum ego ut diligam te? et tamen diligam te, Domine, fortitudo mea, firmamentum meum, refugium meum, liberator meus, Deus meus, adjutor meus, protector meus, cornu salutis meæ, et susceptor meus, et quantum adhuc dicam? Tu es Dominus Deus meus (Psal. xvii). O anima mea, quid faciemus Domino Deo nostro, a quo tot et tanta bona accepimus? Neque enim contentus fuit eadem (quæ et cæteris) bona nobis tribuere, sed in malis quoque nostris eum singularem dilectorem agnoscimus, ut eum tam de bonis quam de malis nostris omnibus singulariter diligamus. Tu dedisti mihi, Domine, ut te agnoscam, et præ cæteris multis de tuis secretis revelata intelligam. Alios coætaneos meos in tenebris ignorantie dereliquisti, et mihi præ illis lumen sapientie tuæ infudisti. Tu dedisti mihi verius cognoscere te, Purius diligere te, sincerius credere in te, ar-

dentius sequi te. Tu dedisti mihi sensum capacem, intellectum facilem, memoriam tenacem, linguam disertam, sermonem gratum, doctrinam suasibilem, efficaciam in opere, gratiam in conversatione, proventum in studiis, effectum in cæptis, solamen in adversis, cautelam in prosperis, et quocumque vertebam me, ubique gratia tua et misericordia præcessit me. Et sæpe cum mihi consumptus videbar, subito liberasti me; quando errabam, reduxisti me; quando ignorabam, docuisti me; quando peccabam, corripuisti me, quando tristabar consolatus es me, quando desperabam confortasti me, quando cecidi erexisti me; quando steti, tenuisti me, quando ivi duxisti me; quando veni, suscepisti me. Hæc omnia mihi fecisti, Domine Deus meus, et alia multa de quibus mihi dulce erit semper cogitare, semper lequi, semper gratias agere, ut te laudem et amem pro omnibus beneficiis tuis, Domine Deus meus. Ecce habes, anima mea, arrham tuam, et in arrha tua cognoscis sponsum tuum; serva te illi intactam, serva impollutam, serva integram, serva incontaminatam. Si olim meretrix fuisti, jam virgo facta es, quemadmodum amor illius consuevit corruptis integritatem reddere, et integris castitatem conservare. Semper autem cogita quantam misericordiam fecerit, et in hoc perpende quantum ab ipso diligeris, quod ejus beneficium nunquam tibi defuisse cognoscis.

ANIMA. Vere fateor merito amor iste singularis dicitur qui, cum se in multos diffundat, ita tamen unice singulos amplexatur. Vere pulchrum et mirificum bonum, quod commune est omnium, et totum singulorum. Cunctis præsidens, singulos implens, ubique præsens, omnium curam agens, et tamen singulis quasi omnibus providens. Sic certe mihi videtur cum ejus miserationes circa me attendo, quod (si fas est dicere) quodammodo nihil aliud agat Deus, nisi ut meæ saluti provideat, et ita totum ad custodiam mei occupatum video, quasi omnium oblitus sit, et mihi soli vacare velit. Semper præsentem se exhibet, semper paratum se offert, quocumque vertero me, non me deserit, ubicumque fuero non recedit, quidquid egero pariter assistit; et quod tandem cunctis actionibus sive cogitationibus meis perpetuus inspector, et quantum ad bonitatem suam pertinet, individuus cooperatores adsit, ipso operis suis effectu patenter ostendit. Ex quo constat quod licet facies ejus adhuc a nobis non possit videri, nunquam tamen possit præsentia ejus evitari. Ego autem fateor, diligentius hoc considerans timore pariter et pudore ingenti confundor, quod illum, cui tam vehementer placere cupio, ubique mihi præsentem et omnia mea occulta videntem intueor. O quam multa sunt in me de quibus coram oculis ejus erubesco, et pro quibus jam magis illi desplicere timeo, quam pro iis quæ laudanda in me sunt (si qua sunt) placere posse in me confido? Outinam ad modicum ab oculis ejus possem abscondi, donec maculas istas omnes detergerem, et sic demum ante

conspectum ejus sine macula immaculata appare- rem ! Nam quomodo in hac deformitate placere illi potero, quæ et mihi quoque in illa vehementer displiceo ? O maculæ veteres, o maculæ fœdæ et turpes, quid tandiu hæretis ? Abite, discedite, et ne præsumatis amplius oculos dilecti mei offendere. Nolite fallere vosmetipsas, non semper mecum (ipso adjuvante) manebitis, quamvis me adhuc pigritante exterminari non potuistis. Ego juravi super vobis quod nec tenebo, nec diligam vos amplius, quia omnino detestor et prorsus abominor turpitudinem vestram. Jamque deinceps, etiamsi possem a Sponso meo non videri, nollem tamen a vobis infici. Quanto magis nunc quia palam ipso sum, et quia plus certe me contristat ejus offensio, quam mea etiam turpitudine. Recedite ergo, in vanum amplius mihi adhæretis, quia, etiam mecum manentes, meæ non estis. Alienas vos a sorte mea judico, et vobiscum deinceps nullam communionem habere volo. Habeo aliud exemplar cui conformari cupio, et ad aliud jugiter respicio, ac quantum possum magis semper ac magis exinde similitudinem traho. Ex quo hoc etiam didici, quod vos exterminare debeo, et qualiter hoc faciam jam agnosco.

HOMO. Mira res nobiscum agitur, quam ideo fortassis non minaris, quia necdum quid dicere velim intelligis. Considero namque qualiter a principio nostri sermonis multa quæ adversari videbantur dilectioni in medium adduxeris, et quod ex eis semper non infirmata, sed amplius probata sit virtus dilectionis. Dixisti dilectionem singularem pariter et communem esse non posse, sed inde comprobata est amplius mirabilis, quod demonstrata est communis esse et singularis. Dixisti rursum te perfecte non diligi, eo quod ad cultum electam audieras, et adhuc ad thalamum assumptam non vidisti. Sed tamen iterum ostenditur tanto major erga te dilectio, quanto major per ejus patientiam tua exspectatur perfectio. Ad extremum modo dubitare cœpisti, an, in hac deformitate tua quam (licet invita) pateris, ab illo posses diligi. Sed quando hoc dubitasti, olim te totam fœdam et tamen dilectam fuisse jam non meministi. Si ergo te nunc diligere dignatus est, quando tota turpis, et nihil adhuc decoris habens fuisti, quanto magis nunc diliget te, quando decorari, et priscam turpitudinem deponere jam cœpisti ? Nam et hoc quoque ad laudem dilectionis ejus pertinet, quod imperfectam diligere dignatur. Et quamvis quæ-

ADAM adhuc in te videat, quæ sibi non placent, diligit tamen hoc ipsum, quod tu quoque ea in temetipsa jam odisse cœpisti quæ illi displicent. Non enim tam statum quam propositum respicit, nec quid sis, sed quid esse velis, attendit, si tamen tu quantum potes satagis, ut quod adhuc esse non cœpisti, esse merearis.

ANIMA. Hoc ultimum interrogationis meæ benigne, ut suspicias, quæso, quid est illud dulce, quod in ejus recordatione aliquando me tangere solet, et tam vehementer atque suaviter afficere, ut jam tota quodammodo a memetipsa abalienari, et nescio quo abstrahi incipiam. Subito enim innovor et tota immutor, et bene mihi esse incipit ultra quam dicere sufficiam. Exhilaratur conscientia, in oblivionem venit omnis præteritorum dolorum miseria, exultat animus, clarescit intellectus, cor illuminatur, desideria jucundantur, jamque alibi (nescio ubi) me esse video, et quasi quiddam amplexibus amoris intus teneo, et nescio quid illud sit, et tamen illud semper retinere, et nunquam perdere toto adnisi laboro. Luctatur quodammodo delectabiliter animus, ne recedat ab eo, quod semper amplecti desiderat, et quasi in illo omnium desideriorum finem invenerit summe et ineffabiliter exultat, nihil amplius quærens, nihil ultra appetens, semper sic esse volens. Nunquid ille est dilectus meus ? Quæso, dic mihi, ut sciam an ille est, ut si denuo ad me venerit, obsecrem eum ne recedat, sed semper permaneat.

HOMO. Vere ille est dilectus tuus qui visitat te, sed venit invisibilis, venit occultus, venit incomprehensibilis. Venit ut tangat te, non ut videatur a te ; venit ut admoneat te, non ut comprehendatur a te ; venit non ut totum infundat se, sed ut gustandum præbeat se ; non ut impleat desiderium, sed ut trahat affectum ; primitias quasdam porrigit suæ dilectionis, non plenitudinem exhibet perfectæ sapientatis. Et hoc est quod maxime ad artham desponsationis tuæ pertinet, quod ille, qui in futuro se tibi videndum, et perpetuo possidendum dabit, nunc aliquando (utquam dulcis sit agnoscas) se tibi ad gustandum præbet. Simul etiam interim de absentia ejus consoleris, quando ejus visitatione ne deficias incessanter reficeris. Quæso, anima mea, multa jam diximus, post hæc omnia unum agnosce, unum dilige, unum sequere, unum apprehende, unum posside.

ANIMA. Hoc opto, hoc desidero, hoc totis præcordiis concupisco.

DE LAUDE CHARITATIS

PROLOGUS.

Servo Christi Petro, H., *gustare et videre quoniam suavis est Dominus ! (Psal. xxxiii.)*

Cogitanti mihi, frater charissime, quomodo dilectionem vestram ad memoriam mei excitare possem, primum occurrit, ut de ipsa vobis dilectione scribe-